

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 6. Vtrum sponsalia sine iudicis auctoritate possint dissolui.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Respondeo: In hoc casu verius esse fornicationem puellae, si à viro ignorata fuerit, dirimere sponsalia: viri autem fornicationem nō dirimere. Ratio est, quia fornicatio in femina est res infamis, & veluti ingens vitium in meribus, quod emptorem meritō facit inuitum. In viro fornicatio non censetur infamis, etsi coram Deo sit culpa mortalis. Vnde, si praecedat, non dirimit sponsalia, sed solum, si sequatur. Nec obstat Capitulum *Quemadmodum*, vbi Innocentius ait, *Si quis iurauerit aliquam ducere in vxorem, non potest ei obycere praecedentem fornicationem*: quia loquitur in casu, quando fornicatio puellae erat cognita, vel facile cognosci poterat à viro ante contractum.

52
5. Si alter ruter longè abierit

Quintò, Possunt dissolui ob alterius in longinquam regionem discessum parte nō monita: Patet Cap. *De illis*, de Sponsalibus, vbi dicitur, *Mulieribus relictis ad alia vota licitum esse transire, si sponsus discessit in remotas terras.*

Notandum: Ius civile statuere, si sponsus discesserit extra Prouinciā, vt sponsa expectet triennium. Patet lege 2. Cod. de *Repudijs*. Si autem intra Prouinciā, expectet biennium; lege 2. Cod. de *Sponsalibus*: quam legem quidam existimant obligare in conscientia. Ita Hostiensis & Ioannes Andreas in dictum Capitulum *De illis*, & Silvester verbo *Sponsalia* quaest. 10. Sed verius est non obligare, vt docet Panormitanus, Cardinalis, & alij. Vide Couar. 1. parte cap. 5. nu. 7. & Dominicum Sotum dist. 27. qu. 2. art. 5. Probatur, Tum quia Cap. *De illis*, loquitur absolute sine temporis praescriptione; tum quia sponsus videtur sponsalibus renuntiasse, dum non monita sponsa longè abit. Quòd si ex causa iusta illi discedendum sit, Iudicis Ecclesiastici erit tempus praescribere, quo si non redierit, contrahere cum alio sponsa liceat.

53
6. Si matrimonium cum alio contrahat.

Sextò, Dirimuntur sponsalia, quando is, qui cum aliqua contraxit sponsalia, postea contrahit matrimonium cum alia per verba de praesenti: matrimonium enim superueniens dirimit sponsalia antecedentia. Capitulum *Si inter virum, & Capitulum Sicut*, de Sponsalibus.

An priora sponsalia dirimantur per secunda?

Petes, An priora sponsalia dirimantur per secunda.

Respondeo: Non dirimi, quāuis secunda essent iurata, & prima simplicia. Ratio est: quia secunda sunt illicita; nam prioribus sit iniuria, vnde iuramentum non obligat.

Aduerte tamen Primò: Si accesserit consummatio ex affectu maritali cum secunda, transibunt illa sponsalia in matrimonium. Ratio est: quia hoc opus cum his circumstantijs est sufficiens signum expressiuum consensus maritalis de praesenti, vt infra dicemus: sicque dirimuntur priora sponsalia, non per secunda sponsalia, sed per matrimonium: quod intellige ante decretum Concilij Tridentini.

Aduerte Secundò: Si impetrauit vsuram corporis cum secunda, probabilis est dissolutio priora sponsalia, modò ipsa nihil de prioribus scierit, etsi Couarruias & quidam alij contra sentiant. Ratio est: quia sub promissione matrimonij damnus intulit secunde, quod non potest aliter compensari nisi matrimonio, nec ipsa tenetur aliam compensationē admittere. Confirmatur à simili: quia qui promisit alicui mille, & deinde contingit inferre alteri damnus æstimatum mille, si vtrique nequit satisfacere, tenetur saltem damnus compensare, omiſsa impletione promissorum: ergo

similiter hic. Est enim obligatio illa superueniens ex delicto seu damno illato multò maior, quàm obligatio sponsalium, quae solum est ex promissione seu stipulatione; quia vtrouque sit promissio: vnde illa censetur excepta in contractu sponsalium. Dirimuntur itaque hoc casu sponsalia priora, non per sponsalia secunda, sed per damnus illatum secunda, seu per obligationem damni sarcindi.

Dixi, *Modò illa nihil scierit de prioribus sponsalibus*: nam si sciuit ipsum alteri obligatum, sibi met imputet quod vsuram corporis permiserit.

Septimò, Dissoluntur, quando contracta sunt ante pubertatem alterius vel vtriusque, & alter iā impleta pubertate, vult rescindere, quamuis sine causa: tunc enim priuilegio Iuris dissoluntur, idque non tantum in foro exteriori, sed etiam in foro conscientiae. Patet Cap. *De illis*, de Desponsatione impuberū. Quod intellige, nisi essent iurata ab impubere: tunc enim ratione iuramenti non possent ea postea rescindere; vt rectè Couar. 1. p. c. 5. §. vnico nu. 4. Si tamen impubes cum pubere contraxit, puber non potest rescilire, sed solus impubes. Vnde claudicat hic contractus, sicut contractus Maioris cum Minore, seu cum Pupillo sine auctoritate Tutoris, qui datur vsque ad annum pubertatis: vel sine auctoritate Curatoris, qui datur vsque ad annū 25. Potest enim Minor dissoluere contractum, non autem Maior. Vide Couar. supra num. 5.

54
7. Si contra facta sponsalia ante pubertatem

Octauò, Dissoluntur sponsalia in omni euentu, seu casu superueniente, qui meritò alteri contrahētium reddat inuitum. Ita Nauar. c. 22. n. 27. Ratio est: quia omne tale incommodum censetur in illo contractu tacita contrahentium mente exceptum. Talia multa exprimuntur in Iure: vt lepra, vel cancer, vel similis morbus incurabilis alteri superueniens, inimicitie inter familias exorte, paupertas superueniens, crudelitas sponsi, mores prauis. Neque tantum possunt dirimi sponsalia, dum hæc post contractum incidunt; sed etiam dum antecedunt, & in contractu fuerunt ignorata: vt rectè docet Sotus dist. 27. q. 2. a. 5. Nam eadem est ratio; cum meritò æque reddant inuitam partem.

55
8. Si quid superueniat quod partem reddat inuitum.

DVBIVM VI.

Utrum sponsalia sine Iudicis auctoritate possint dissolui?

Dico Primò: Si altera pars Religionem ingrediatur, vel matrimonium cum alio contrahat, ipso facto sponsalia sunt dissoluta.

Dico Secundò, In alijs casibus, vbi non dissoluntur ipso facto, si quid sit occulta sponsalia, non opus est Iudicis auctoritate vt soluantur.

Dico Tertiò: Si sint publica sponsalia, sicut esse debent, & causa quoque dissoluendi sit publica, nō est etiam necesse Iudicis auctoritatem adhibere.

Dico Quartò: Si sponsalia sint publica, & causa sit occulta, nec possit probari apud Iudicem, non est etiam opus Iudicis auctoritate; vt si sponsa sit occultè fornicata: hic tamen prudenter cauendum est scandalum.

Dico Quintò: Si causa probari potest, sed inde sequeretur grauis infamia, vt in casu fornicationis, non est etiā auctoritas Iudicis interponenda.

Dico Sextò: In alijs casibus opus est Iudicis auctoritate.

Gggg iij

DVBIVM

DVBIUM VII.

Quomodo sponsalia transeant in Matrimonium?

57 **R**espondeo: Sponsalia transire in matrimonium per omnia signa externa exprimentia consensum de presenti. Debet tamen reuerà in utroque esse talis consensus, saltem virtualis, alioquin nulla signa externa sufficiunt; quamuis ex ipsis in foro externo poterit præsumi esse matrimonium.

Signa autem ista sunt varia. Primum: Verba de presenti; de quibus nullum est dubium.

1. Per verba de presenti,

58 2. Per copulam affectu maritali tentatam.

Secundum: Copula affectu maritali post sponsalia tentata; vt patet ex Capitulo, *Is qui fidem*, de Sponsalibus, etc.; cõmunis sententia Doctorum. Ratio est, quia contractis sponsalibus copula superueniens per se est sufficiens signum expressiuum consensus in matrimonium; idque ex naturali rei conditione, non ex iure statuto vel præsumptione. Non enim Ius facere potest vt aliquod signum sit expressiuum aut non expressiuum consensus, sed hoc pendet ex conditione naturali signorum. Hic tamen

Notandum est Primò: Hoc signum non esse sufficiens, nisi vtraque pars liberè se aptet ad hunc complexum. Si enim sponsa importunitate quodammodo cogatur, non satis declarauit consensum maritalem; sed potius videbitur complexus fornicarius.

An hoc locum habeat post Concilium Trid.

Notandum Secundò: Hæc, & sequentia, intelligenda esse secundum Ius antiquum, vel vbi decretum Concilij Tridentini non est promulgatum: nam vbi hoc decretum semel promulgatum est, ibi non possunt vilo modo sponsalia per copulam carnalem in matrimonium transire: eò quòd ad matrimonij contractum requiratur præsentia Parochi & duorum testium. Vnum tamen casum excipio, nempe quando matrimonium fuit contractum coram Parocho & testibus, sed suberat occultum impedimentum ex defectu ætatis, eò quòd altera pars non peruenisset ad pubertatem: tunc enim, sublato impedimento per accessum legitimæ ætatis, sponsalia illa per copulam transeunt in matrimonium. Vbi enim semel Parochus & testes adfuerunt matrimonio præsumpto, non necesse est amplius adesse, vt declarauit Pius V.

59 3. Per conatum ad copulam.

Tertium signum est Conatus ad copulam: per hunc enim sponsalia transeunt in matrimonium, quidquid aliqui senserint, inter quos Nauarrus & Sorus. Probatur: Quia conatus ad copulam, quando fit vtriusque pleno consensu, non minus est signum expressiuum consensus in matrimonium, & affectus maritalis, quam copula consummata: quod enim hic non consummetur, non ex illorum voluntate pendet, sed ex aliquo naturali impedimento. Itaque hic defectus cum sit omnino præter illorum voluntatem, non impedit, quin ille conatus sit sufficiens signum consensus: vnde facit, vt etiam sponsalia contracta per verba de futuro, in matrimonium transeant. Dices: Capitulo vltimo de Sponsalibus, dicitur conatum non sufficere, nisi adsit copula. Respondeo: Hoc intelligi debet de conatu, qui fit inuita & repugnante sponsa: hic enim non sufficit; vt sponsalia transeant in matrimonium; quia non exprimit consensum.

Quartum signum: Etiam oscula & tactus aliquando sufficiunt, vt sponsalia, quæ per verba de presenti contracta sunt inter impuberes, transeant in matrimonium; nempe si postquam ad pubertatem venerint, simul habitent, & talia vicissim permittant qualia inter solos coniuges solent. Ita Siluester, *Matrimonium* 2. quæst. 16. Probatur ex Capitulo vnicò de Desponsatione impuberum in 6. vbi dicitur, *Matrimonium contractum per verba de presenti inter impuberes, solum habere vim sponsalium, tamen lapsu temporis vsque ad pubertatem conualescere per copulam, aut per aliquem alium modum*. Vbi per aliquem alium modum videtur hunc modum complecti, vt explicat Glossa: nam hic modus satis explicat eos cõtinuare affectum maritalem, quem ab initio cum contraherent, habuerunt.

Aduerte tamen hoc signum non sufficere, vt sponsalia, facta per verba de futuro, in matrimonium transeant; nam in his non significant perfectionem affectus maritalis, qui nunquam fuit, sed potius presueuerant affectus futuri matrimonij. Si tamen reuerà sponsi, qui contraxerunt per verba de futuro, oscula & tactus inter se permittant affectu maritali, reuerà illorum sponsalia transibunt in matrimonium; quauis ex hoc nudo signo in foro externo contrarium iudicabitur, eò quòd hoc signum per se non sufficienter exprimat consensum maritalem in huiusmodi sponsis. Vide Siluestrum supra.

Quintum Signum: Solemnis traductio sponsæ in domum sponsi est etiam sufficiens, vt sponsalia in Matrimonium transeant. Vide Couar. 1. parte. cap. 4 §. 2. & colligitur ex lege *Mulierem*, ff. de Ritum nuptiarum. Ratio est, quia hæc traductio est signum expressiuum affectus maritalis.

Subarrhatio per anulum non est per se sufficiens ad hunc effectum, nisi alia signa accesserint; cõtra Couarruias contrarium insinuet. Ratio est, quia inter sponsos de futuro, sæpe solet interuenire, vt dent anulum alter alteri; vnde per se nõ significat affectum maritalem.

CAPVT IV.

De Consensu necessario ad Matrimonium?

DVBIUM I.

Qualis Consensus sit necessarius ad Matrimonium?

62 **R**espondeo: Ad Matrimonium Necessarius est consensus liber, de presenti, aliquo signo externo expressus. Prior pars patet ex Cap. *Cum locum*. & Cap. *Tua fraternitati*, de Sponsalibus. & Cap. *Sufficiat*. & Cap. *Si quippe*. 27. qu. 2. Ratio est; tum quia Matrimonium impedit Christi consilia, seu statum perfectionis, quæ, sicuti nemo cogi potest vt complectatur, ita neque vt se ad ea reddat inhabilem: tum quia coactio repugnat Matrimonij bonis; non enim seruabitur fides & amor coniugalis.

Dices; Potest quis rapti in seruitutem inuitus; ergo similiter poterit inuitus iungi matrimonio.

Respondeo: Esse disparem rationem: seruitus enim est poena, quæ propter peccatum infligitur; ita-

60 Per oscula & tactus.

61 Per traditionem sponsæ.

An & præsubarrhationem per anulum?

Consensus debet esse liber.